Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerpamendementen bij het decreet over de lerenden en de organisatie in het onderwijs
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting
De amendementen bevatten wijzigingen aan de huidige artikelen van het ontwerpdecreet over de lerenden en de organisatie in het onderwijs en nieuwe artikelen. Daarmee worden wijzigingen aangebracht aan een aantal bestaande niveau- en themadecreten. Concreet gaat het om het volgende:
- Een betere bescherming voor kinderen en jongeren die huisonderwijs krijgen, door een sterker engagement van ouders die kiezen voor huisonderwijs, het versterken van de impact van de controles door de onderwijsinspectie, het garanderen dat signalen rond zorgwekkende dossiers opgevolgd worden en het versterken van de rol van CLB's.
- Het proeftuinendecreet is van toepassing op diverse onderwijsinstellingen. Leersteuncentra en onderwijsinternaten zijn nieuwe instellingen sinds 1 september 2023. Met voorliggend amendement worden deze nieuwe instellingen toegevoegd aan het proeftuinendecreet.
- De mogelijkheid voor centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie om jaarlijks een projectaanvraag in te dienen voor de ondersteuning en stimulering van gecombineerd onderwijs wordt geschrapt.
- De mogelijkheid voor scholen om zich kunstmatig op te splitsen in functie van financiële optimalisatie worden beperkt.
- Een versterkte samenwerking tussen aanbieders van aanloopstructuuronderdelen en andere aanbieders of met centra voor volwassenonderwijs (CVO) voor de organisatie van een deel van het aanloopstructuuronderdeel. Voorliggend decreet voorziet de mogelijkheid om, net zoals dat voor duale structuuronderdelen reeds gebeurt, uren over te dragen naar andere aanbieders of een CVO.
- De onderwijsbevoegdheid van de Katholieke Universiteit Leuven op de vestiging Kortrijk wordt uitgebreid met de opleiding master in de handelswetenschappen.
-De onderwijsbevoegdheid van de Universiteit Hasselt wordt uitgebreid met de masteropleidingen in het studiegebied Geneeskunde en de opleiding master in de sociale wetenschappen. Voor de opleiding master in de Geneeskunde dient de Universiteit Hasselt samen te werken met een andere universiteit.
- De datum van inwerkingtreding van het decreet op het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen wordt gewijzigd naar 1 september 2026.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld

De maatregelen in dit decreet betreffen de beleidsvelden:
Kleuter- en leerplichtonderwijs
Hoger onderwijs
Deeltijds kunstonderwijs en Volwassenenonderwijs
Ondersteuning van het onderwijsveld.

Beleidsdoelstellingen

De amendementen beogen volgende doelstellingen te realiseren.

1. Beter ingrijpen mogelijk maken bij een beperkt aantal zorgwekkende gevallen in huisonderwijs.
2. Een uitbreiding van het toepassingsgebied van het proeftuinendecreet
3. Een rationalisering van de aanwending van middelen, meer bepaald wat betreft de projecten gecombineerd onderwijs in het volwassenenonderwijs en wat betreft de programmatie van nieuwe scholen in het secundair onderwijs
4. Het mogelijk maken van samenwerking tussen aanbieders van aanloopstructuuronderdelen met andere aanbieders of met centra voor volwassenonderwijs (CVO) voor de organisatie van een deel van het aanloopstructuuronderdeel
5. Een rationeel en geactualiseerd studieaanbod in het hoger onderwijs, waarbij de focus komt te liggen op een betere territoriale spreiding van het aanbod.
6. De kwaliteitsvolle implementatie van de vernieuwing in het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De ontwerpamendementen 1-17 werden principieel goedgekeurd op de ministerraad van 2 mei 2025 (VR 2025 02 05 DOC.0344.1, VR 2025 02 05 DOC.0344.2) met het oog op een adviesaanvraag bij de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) en bij de Raad van State.

De amendementen werden op 13 mei 2025 toegelicht aan leden van het Sectorcomité X-Onderwijs (Vlaamse Gemeenschap), het Comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten - afdeling 2 - onderafdeling "Vlaamse Gemeenschap"(C2) en het Overkoepelend Onderhandelingscomité gesubsidieerd vrij onderwijs (OOC).

De VTC heeft "advies wetgeving VTC nr. 2025/026" verleend op 3 juni 2025. De wijzigingen ten gevolge van dit advies worden onder punt 2. Inhoud toegelicht.

De Raad van State heeft advies 77.713/1 verleend op 30 juni 2025. De wijzigingen ten gevolge van dit advies worden onder punt 2. Inhoud toegelicht.

Er werd een 18de - louter technisch - amendement toegevoegd dat het artikel met de datums van inwerkingtreding vervangt. Die datums staan ook vermeld bij de toelichting per amendement, maar worden op die manier verwerkt in het laatste artikel van het decreet.

2. INHOUD

<u>Huisonderwijs: gerichte aanpassingen om in te spelen op een beperkt aantal zorgwekkende situaties</u>

01/02/03/06/07/08/13/14/15/16_Huisonderwijs

Huisonderwijs geeft ouders de pedagogische vrijheid om zelf invulling te geven aan de leerplicht. In de overgrote meerderheid van de gevallen verloopt het huisonderwijs zonder enig probleem. Soms vormt huisonderwijs ook een oplossing voor kinderen die hun plaats niet vinden in het regulier onderwijs.

In een beperkt aantal gevallen blijven sommige kinderen in huisonderwijs echter onder de waterlijn, waardoor signalen van mishandeling of verwaarlozing moeilijker worden opgemerkt. Die uitzonderingen vergen echter een gerichte en krachtdadige aanpak, waaraan het op dit moment in grote mate ontbreekt. Daarom worden verschillende maatregelen genomen. Het gaat onder meer over de wijziging naar een verklaring van rechten en plichten inzake huisonderwijs met bijkomende engagementen vanwege de ouders (onder meer het nastreven van sociale participatie van de leerplichtigen), het verstrekken van contactgegevens om controles te vergemakkelijken, het verplicht uitkiezen van één CLB (dat als enige de bevoegdheid krijgt inzake bepaalde aangelegenheden). Het niet deelnemen aan een systematisch contact wordt een element dat de onderwijsinspectie meeneemt bij de prioritering van controles. Daarnaast wordt ook voorzien in verstrengde regels inzake de hervatting van huisonderwijs.

Tot slot worden ook de nodige bepalingen ingeschreven inzake de verwerking van de persoonsgegevens, onder meer in het kader van de controle op het huisonderwijs.

<u>Een uitbreiding van het toepassingsgebied van het proeftuinendecreet (mogelijkheid tot experimenteren)</u>

04_Toevoeging van leersteuncentra en onderwijsinternaten in het decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs

Het decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs is van toepassing op diverse onderwijsinstellingen. Leersteuncentra en onderwijsinternaten zijn nieuwe instellingen, ingevoerd bij het decreet over leersteun en het decreet over onderwijsinternaten, beide in werking sinds 1 september 2023. Deze nieuwe instellingen zijn nog niet opgenomen in het decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs. We voegen ze nu toe zodat dit decreet ook op deze instellingen van toepassing kan zijn. Daarnaast worden een aantal technische correcties gedaan door de centra voor deeltijdse vorming te schrappen en de verwijzing naar de centra voor de vorming van zelfstandigen en KMO te actualiseren aan duaal leren.

<u>Een rationalisering van de aanwending van middelen</u>

05_Projecten gecombineerd onderwijs

Sinds 2009 kunnen centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie jaarlijks een projectaanvraag indienen voor de ondersteuning en stimulering van gecombineerd onderwijs. De projectaanvraag moet betrekking hebben op een opleiding met minimaal 50% en minstens 200

lestijden afstandsonderwijs. Deze financiële ondersteuning werd via het decreet van 8 mei 2009 betreffende het onderwijs XIX ingeschreven omdat het opstarten van een traject via afstandsleren arbeidsintensief is voor een centrum, zowel op technisch organisatorisch als op onderwijskundig vlak. Na goedkeuring van een projectaanvraag kunnen centra een aanvullende financiering van maximaal 1 VTE per schooljaar ontvangen.
In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd een visienota Edusprong voor het volwassenenonderwijs opgesteld. Binnen Edusprong vonden onder andere twee oproepen plaats waarbinnen centra voor volwassenenonderwijs en centra voor basiseducatie een projectplan gericht op verschillende thema's konden indienen. Twee van deze thema's waren de ontwikkeling van afstandsonderwijs en gerelateerde infrastructuur en de ontwikkeling van hybride leren (gecombineerd onderwijs).
Daarnaast stoten de projecten gecombineerd onderwijs op bepaalde limieten, zoals de afbakening inzake aantal lestijden en aandeel afstandsonderwijs van de opleidingen die in aanmerking komen. Het is vanwege de middelen binnen Edusprong en de bepaalde limieten niet zinvol om deze projecten zonder meer verder te zetten. Dit amendement schrapt bijgevolg de ondersteuning voor projecten van gecombineerd onderwijs in het volwassenenonderwijs retroactief op 1 maart 2025.

09_Programmatie gewoon so - administratieve realiteit en feitelijke realiteit
Om te vermijden dat nieuwe scholen ontstaan die de toepasbare rationalisatienorm behalen en financierbaar of subsidieerbaar zijn door kunstmatig een nieuwe school of scholen op te richten met een groot aantal van de leerlingen van een bestaande andere school of scholen van hetzelfde schoolbestuur die gelegen is of zijn in dezelfde of een aangrenzende gemeente als de gemeente waarin een vestigingsplaats van de nieuw geprogrammeerde school is gelegen, voegen we een paragraaf 2/1 toe in dit artikel via punt 1°.
In deze paragraaf 2/1 wordt opgenomen dat een nieuw ontstane school in afwijking van paragraaf 1 en 2 niet financierbaar of subsidieerbaar is als de toepasbare rationalisatienorm wordt bereikt en er zich een gelijktijdige daling van de schoolbevolking voordoet in één of meer andere secundaire scholen van hetzelfde schoolbestuur die gelegen zijn in dezelfde of een aangrenzende gemeente als de gemeente waarin een vestigingsplaats van de nieuw geprogrammeerde school is gelegen. De bedoelde gelijktijdige daling in de andere school of scholen bedraagt voor alle andere scholen samen tenminste 50% van de toepasbare rationalisatienorm.
Dit wil bijvoorbeeld zeggen dat als de toepasbare rationalisatienorm 300% van 129 leerlingen is (m.a.w. 387 leerlingen) de nieuw ontstane school niet financierbaar of subsidieerbaar is als een gelijktijdige daling zich voordoet van tenminste in totaal 194 (50% van 387) leerlingen in één of meer andere secundaire scholen samen van hetzelfde schoolbestuur en die andere school of scholen gelegen is of zijn in dezelfde of een aangrenzende gemeente als de gemeente waarin een vestigingsplaats van de nieuw geprogrammeerde school is gelegen.
Het Vlaams regeerakkoord voorziet een overgang naar een systeem waarbij de administratieve realiteit van de scholen de feitelijke toestand moet weerspiegelen. Er moet een transitie komen waarbij de administratieve entiteit 'school' aansluit bij de pedagogische realiteit. Deze paragraaf zorgt ervoor dat het onderwijslandschap in het secundair onderwijs niet verder weg van dit principe evolueert.
In punt 2° worden de woorden "studiegebieden of" geschrapt. Sinds de modernisering is er geen sprake meer van studiegebieden.
In punt 3° gebeurt een technische correctie.

Het mogelijk maken van samenwerking tussen aanbieders van aanloopstructuuronderdelen met andere aanbieders of met centra voor volwassenonderwijs (CVO) voor de organisatie van een deel van het aanloopstructuuronderdeel

10_Rechtsgrond samenwerking met andere aanbieders van de aanloopfase of CVO voor aanloopstructuuronderdeel

Aanbieders van aanloopstructuuronderdelen wensen soms samen te werken met andere aanbieders of met centra voor volwassenonderwijs (CVO) voor de organisatie van een deel van het aanloopstructuuronderdeel, net zoals dat voor duale structuuronderdelen gebeurt. Momenteel ontbreekt de rechtsgrond voor de overdracht van uren naar andere aanbieders of een CVO. Met dit artikel wordt deze overdracht geregeld.

Een rationeel en geactualiseerd studieaanbod in het hoger onderwijs

11_Uitbreiding onderwijsbevoegdheid van de Katholieke Universiteit Leuven – vestiging Kortrijk

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 is opgenomen dat er wordt ingezet op een rationeel en geactualiseerd studieaanbod in het hoger onderwijs, waarbij de focus komt te liggen op een betere territoriale spreiding van het aanbod. In dit kader wordt de onderwijsbevoegdheid van de Katholieke Universiteit Leuven op de vestiging Kortrijk uitgebreid met de opleiding master in de handelswetenschappen. Voor deze opleiding dient de instelling geen aanvraag macrodoelmatigheid in te dienen bij de Commissie Hoger Onderwijs, maar kan ze onmiddellijk een toets nieuwe opleiding bij de NVAO aanvragen.

12_ Uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid van de Universiteit Hasselt

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 is opgenomen dat er wordt ingezet op een rationeel en geactualiseerd studieaanbod in het hoger onderwijs, waarbij de focus komt te liggen op een betere territoriale spreiding van het aanbod. In dit kader wordt de onderwijsbevoegdheid van de Universiteit Hasselt uitgebreid met de masteropleidingen in het studiegebied Geneeskunde en de opleiding master in de sociale wetenschappen. Voor de opleiding master in de Geneeskunde dient de Universiteit Hasselt samen te werken met een andere universiteit. Voor de nieuwe opleiding master in de sociale wetenschappen dient de instelling geen aanvraag macrodoelmatigheid in te dienen bij de Commissie Hoger Onderwijs, maar kan ze onmiddellijk een toets nieuwe opleiding bij de NVAO aanvragen

De kwaliteitsvolle implementatie van de vernieuwing in het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen

17_Uitstel inwerkingtreding decreet onderwijs in de gemeenschapsinstellingen

Op 17 mei 2024 werd het decreet op het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen afgekondigd door de Vlaamse Regering. Dit decreet zou in werking treden op 1 september 2025. Om verschillende redenen dringt een uitstel van deze inwerkingtreding zich op. Ten eerste, zal het personeel dat momenteel is aangesteld bij het agentschap opgroeien om het onderwijs voor de jongeren te voorzien, de transfer maken naar onderwijs. Om de overheveling met respect voor de rechten van het personeel vlot te laten verlopen en voldoende draagvlak te creëren, is het belangrijk om hiervoor de nodige tijd te voorzien. Ten tweede vergt ook de voorbereiding van de organisatie van het onderwijs heel wat tijd. Tot slot werd in het regeerakkoord opgenomen dat de gemeenschapsinstellingen zullen overgeheveld worden naar het beleidsdomein justitie. Om deze redenen dringt een uitstel van de inwerkingtreding van het decreet zich op.

De VTC kwam in haar advies tot het volgende besluit:

“De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de rechtvaardigingsgrond aanpassing het Ontwerp en het zwaarwegend algemeen belang motiveren in de toelichting (luik 2);
- een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
- verduidelijken in de toelichting waarom geslacht verwerkt wordt (luik 5);
- de bewaartermijnen evalueren en motiveren in de toelichting (luik 5);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).”

Wat betreft de amendementen 14 en 15 werden ten gevolge van het advies de volgende wijzigingen aangebracht:

- het artikel werd aangepast zodat duidelijk is wat de rechtsgrond is voor de verwerking van persoonsgegevens. Dit is het algemeen belang en het zwaarwegend algemeen belang (met name recht op onderwijs, gezondheid en integriteit van de leerplichtigen. De verantwoording werd mee aangepast;
- de verantwoording voor de verwerking van het geslacht werd aangevuld;
- in de verantwoording werd verduidelijkt dat AGODI respectievelijk de Onderwijsinspectie instaat voor de gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB of DPIA);
- de motivering voor de bewaartermijn werd aangevuld en de verwijzing naar het artikel werd verbeterd (II.87=>III.87);
- er werd verduidelijkt dat voor de transparantie maatregelen de algemene verordening gegevensbescherming van toepassing is. Een bijkomende vermelding in het ontwerp is dus onnodig.

Ten gevolge van het advies van de Raad van State werden verschillende wijzigingen aangebracht.:

De Raad Van State formuleerde twee bedenkingen in het kader van de vrijheid van onderwijs. Naar aanleiding van deze opmerkingen werd de verplichte inschrijving in een school bij niet uitvoering van het systematisch contact geschrapt. Wel wordt de niet-deelname aan een systematisch contact beschouwd als een element die de onderwijsinspectie meeneemt bij de prioritering van de controles huisonderwijs. Ook werd de minimumtermijn waarbij een leerling moet ingeschreven zijn in een school vooraleer een hervatting van huisonderwijs mogelijk is, ingekort. De Raad van State erkent dat het opleggen van een minimumtermijn voor het volgen van onderwijs in een school legitiem is. De termijn *in concreto* van bijna twee volledige semesters bij een negatieve controle in het begin van een semester was echter te lang. De termijn wordt dus ingekort naar zes maanden.

De Raad van State maakt ook diverse opmerkingen over de verwerking van persoonsgegevens door AGODI en de onderwijsinspectie. Naar aanleiding van deze opmerkingen worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Verduidelijking wat begrepen wordt onder identificatiegegevens door toevoeging ISNZ-nummer, geboorteplaats en nationaliteit.
- Aanpassing van persoons- naar identificatiegegevens voor de melding van AGODI aan het CLB en de melding verhoogde waakzaamheid van het CLB aan AGODI en onderwijsinspectie.

- Aanpassing zodat van de ouders de gegevens inzake huisonderwijs (en niet de onderwijsloopbaangegevens) kunnen worden verwerkt als zij optreden als lesgevers in huisonderwijs.
- Aanvulling wat begrepen wordt onder contactgegevens.
- Er wordt verduidelijkt wat de redenen van zwaarwegend algemeen belang zijn om de categorieën van gegevens inzake gezondheid, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen te verwerken, met name de bescherming van de gezondheid (preventieve gezondheidszorg), het recht op onderwijs en de integriteit van de leerplichtige. In huisonderwijs kunnen ouders immers een onderwijsaanbod uitwerken die gebaseerd is op hun eigen religieuze of politieke opvattingen. Ook kunnen ze elementen aanreiken waaruit hun eigen etnische afkomst blijkt. De huisonderwijsgegevens zijn echter noodzakelijk om controles te organiseren.
- Er wordt verduidelijkt dat er ook gegevens van andere personen uit het sociale netwerk rond de leerplichtige kunnen verwerkt worden, in zoverre die personen een rol opnemen bij het vervullen van de voorwaarden van huisonderwijs.
- Er wordt bepaald dat binnen de onderwijsinspectie en AGODI de toegang tot de gegevens beperkt is tot de personeelsleden van AGODI en de onderwijsinspectie waarvoor de toegang noodzakelijk is voor de uitoefening van hun functie.
- Er wordt bepaald dat de gegevens enkel kunnen overgedragen worden naar andere overheidsdiensten bevoegd voor onderwijs, jeugdhulp, justitie, binnenlandse zaken en welzijn en dan enkel als dit noodzakelijk is voor de uitoefening van de taken.
- Er wordt verduidelijkt welke bewaringstermijn uit het bestuursdecreet van toepassing is.
- Er wordt in verantwoording bij de amendementen verduidelijkt waar de verwerking van gegevens door de gemandateerde voorzieningen verder zal worden geregeld.

Er waren ook tekstuele opmerkingen bij een aantal amendementen rond huisonderwijs (1 en 6; 3 en 8; 14 en 15; 16) en bij de amendementen rond de onderwijsbevoegdheid van de Katholieke Universiteit Leuven en de Universiteit Hasselt (11 en 12). Daaraan werd gevolg gegeven.

Wat betreft amendement 4 werden de laatste twee alinea's van de toelichting geschrapt. Ze bevatten geen bijkomende informatie ten opzichte van de eerste alinea. Daarmee is ook een foutieve verwijzing naar "de centra voor deeltijds onderwijs" verwijderd, waarover de Raad van State voorafgaand een vraag gesteld had en waarop geantwoord werd dat dit rechtgezet zou worden.

Daarnaast zijn er nog enkele zuiver technische/legistieke correcties aangebracht.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Sinds de eerste principiële goedkeuring van 2 mei 2025 zijn er geen wijzigingen inzake budgettaire impact voor de Vlaamse overheid gebeurd.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De amendementen hebben geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid in zake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De amendementen hebben geen directe weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

De amendementen worden ingediend in het Vlaams Parlement.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te hechten aan de regeringsamendementen bij het decreet over de lerenden en de organisatie in het onderwijs;

2. de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs te machtigen om
    a. deze regeringsamendementen in te dienen bij het Vlaamse Parlement;
    b. de bepalingen in de regeringsamendementen mede te delen aan schoolbesturen, instellingen en betrokkenen, met uitdrukkelijke vermelding dat de toepassing ervan afhankelijk wordt gesteld van de opname in en de aanneming van het decreet over de lerenden en de organisatie in het onderwijs door het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:
Bundel regeringsamendementen
Advies Vlaamse Toezichtcommissie
Advies Raad van State